

La seva activitat docent

per Ignasi Arimon i Soler

Quan em varen demanar de col·laborar en aquest número de "Quadern" dedicat a Antoni Forrellad per evocar-hi el període en què, el qui fou mestre i amic meu inoblidable, dedicà una bona part de les seves activitats a l'ensenyament, vaig sentir una gran satisfacció i em va semblar que se'm feia un senyalat honor. Havent accedit amb gust a la invitació, intentaré donar una idea de la trajectòria docent del nostre il·lustre conciudadà, suara desaparegut d'aquest nostre món. Ho faré modestament, sense floritures literàries; però, això sí, amb el sentiment i el respecte que sempre m'ha inspirat el mestre i l'amic que ha jugat un paper decisiu en la meua vida. Em sento, d'altra banda, animat a fer-ho per tal com la conec i la vaig viure molt d'aprop l'esmentada trajectòria, primer en la meua qualitat de deixeble i després com a ajudant i col·laborador que treballà en estreta col·laboració amb el qui sempre he considerat el meu mestre.

Deixeu-me dir que es tracta d'una faceteta, la que jo tractaré, tal vegada ignorada del tot pels qui, havent conegut Antoni Forrellad en altres àmbits, no foren en cap moment deixebles seus. Però en tot cas, per als qui rebérem els béns de la seva sàvia pedagogia en aquells anys que ja queden lluny, la seva tasca en aquest terreny fou important, deixà profund rastre, jo diria que fou senzillament decisiva. Puc afirmar, com ho farien sens dubte d'altres que, com jo, estigueren a prop seu en aquells anys, que sempre vaig trobar en ell tota l'atenció i tot el suport que podia desitjar, els seus consells clars i senzills, sempre encertats, la comprensió humana més exquisita i l'evidència d'una capacitat intel·lectual fora del comú.

A través de les converses que sosteníem a l'aula i a l'entorn dels temes de les lliçons que ens donava, transmetia confiança i obria horitzons i ens admirava amb el seu agut esperit observador i la visió clara de les coses. Jo recordo com, sense aparent esforç, analitzava la qüestió que fos, l'estudiava a fons amb gran rigor lògic i arribava a unes conclusions que semblaven d'una obvietat total. Mai no rebutjava cap tema o problema pel fet que impliqués dificultat o que no estés prou ben plantejat. Escoltava atentament, amb real interès, el que hom li exposava, per descabellat que

fos, i amb un tacte que en ell resultà proverbial, anava conduint la conversa i feia com si fos el propi interlocutor el qui, al capdavall, havia solucionat o clarificat la qüestió. Amb la seva humanitat i senzillesa creava una atmòsfera de camaraderia en les seves lliçons i això feia que nosaltres, els seus alumnes, tinguéssim la il·lusió que estàvem a l'altura del seu nivell intel·lectual i així, positivament anàvem assimilant els coneixements de l'assignatura, alhora que enriqueïem el nostre esperit.

Era característica la seva actitud de dir que desconeixia un tema quan aquest era aliè al seu quefer; però tantmateix quan hom el posava en antecedents, el vèiem desenrotllar amb seguretat els conceptes d'una matèria que aparentment només podia dominar-se per qui en fos pràctic i comptés amb anys d'experiència.

La seva etapa de dedicació a l'ensenyament començà en temps de la nostra Guerra Civil. Era un temps ple de dificultats de tota mena i d'inseguretat i desordre i això feia que es necessités una moral molt forta i una bona dosi de voluntat per concentrar-se en qualsevol classe d'estudis i de treball. Però puc ben dir que nosaltres, els seus alumnes, vàrem trobar en el seu aconduïment i direcció, motivació suficient per aprofitar les lliçons que d'ell rebíem. En aquells anys ell exercia el càrrec de Director de l'Escola Industrial i d'Arts i Oficis de la nostra ciutat i jo vaig ser un

dels nombrosos alumnes de les classes de l'assignatura Indústria Tèxtil que ell impartia en l'esmentat centre. Nosaltres havíem de prendre apunts de les seves explicacions, car no seguïem cap llibre de text, i eren aquests apunts els que ens servirien per deixar fixades les seves ensenyances.

Recordo que, en funcions de professor, el senyor Forrellad procedia de forma recta, puntual, disciplinada, però adoptant un to no pas doctoral sinó planer i com d'amic, fent-nos entendre no solament la matèria d'estudi, sinó també la importància que tenia per a nosaltres l'adquisició de coneixements precisos amb vista al futur, per incert que fos, com realment ho era en aquelles circumstàncies. Pel que a mi respecta puc afirmar que fou ell qui em feu comprendre la necessitat de lliurar-me a l'estudi i que aconseguí donar-me l'estímul suficient per esforçar-me a aprendre, aprofitant bé les classes fins a trobar gust en el fet mateix de saber.

Ecoltant-lo, d'altra banda, vaig comprendre que les seves opinions, els seus punts de vista, els seus conceptes sobre la vida estaven sòlidament fonamentats i em vaig adonar que em trobava davant d'un home excepcional, el qual, a més d'ésser un mestre en les qüestions tècniques i industrials que ens ensenyava, era un gran pedagog en tot el sentit de la paraula. Estava segur que amb els seus consells i observacions de caràcter humà marcaria en el meu espe-

Una aula de l'antiga Escola Industrial d'Arts i Oficis de Sabadell.

Antoni Forrellad amb alguns dels seus alumnes, en l'antic camp de futbol "del Sabadell" a la Creu Alta.

rit una forta empremta i que les seves teories i els seus lúcids punts de vista m'estaven obrint uns amplex i suggestius horitzons.

Següirem els seus cursos fins al final de la Guerra. La majoria, els seguïrem amb profit, puix el pla d'estudis era molt bo i de caràcter eminentment pràctic, alternant les lliçons teòriques amb visites a fàbriques on es desenrotllaven els diversos processos tèxtils. El fet és que el nostre mestre, amb la seva manera de fer, el seu dinamisme i la seva peculiaritat personal, aconseguí d'aglutinar-nos, amb escasses desercions, fins als últims dies de la Guerra a la nostra ciutat.

Acabada la Guerra, la seva inquietud d'ensenyant el portà a establir, junt amb el seu gran amic Josep Salvador, que havia impartit Matemàtiques també a l'Escola Industrial, unes classes nocturnes d'especialització accelerada, entre les quals hi havia les de Teoria i Tecnologia de Teixits que dirigia ell personalment. Aquestes classes s'ubicaren en el Col·legi Mercantil, centre dirigit i regentat per Lluís Salas, mestre de minyons que gaudia d'un ben merescut prestigi i que havia tingut a les seves aules una munió d'alumnes que esdevingueren després homes claus de la indústria sabadellenca.

Aquestes classes nocturnes començaren amb l'assistència d'un petit grup d'estudiants que ja havíem estat alumnes seus durant la Guerra, però en anys successius s'anà incrementant el nombre de l'alumnat i es pot ben dir que, en conjunt, foren legió els minyons que hi assistiren i que hi cursaren les assignatures corresponents a les diverses especialitats que comprenien.

Voldria esmentar que durant els pri-

mers anys de la postguerra el senyor Forrellad introduí en els seus cursos i en les seves lliçons, importants innovacions que ara anomenaríem vanguardistes; i això, especialment en els cursos accelerats, que permetien adquirir en poc temps els coneixements suficients per a estar al nivell de les necessitats de la indústria sabadellenca, la qual, com és evident, estava mancada aleshores de tècnics i de comandaments intermedis en totes les especialitats.

Fou aleshores que el nostre mestre emprengué la investigació del fonament de la construcció del teixit. Els sistemes i mètodes tradicionals eren de caràcter empíric i es basaven en el pes, el número o finor del fil i l'anàlisi de mostres per a copiar-les o fer-ne imitacions i, en definitiva, confiaven molt en l'experiència i habilitat del "teòric". Però al senyor Forrellad, persona de mentalitat tècnica i intel·lectual, no el satisfieia aquest sistema de tempteig arcaic, sense rigor científic i aleatori, per més que utilitzant-lo s'arribessin a fabricar teixits perfectes. Volia aconseguir la construcció del teixit per via del càlcul i el joc dels coeficients i amb la racionalització dels processos des de la manipulació de la primera matèria fins a l'acabat. Per això, al marge de les hores de classe, dirigí per a un reduït grup d'alumnes que decidírem secundar els seus afanys unes investigacions sobre la plasticitat i rigidesa de les matèries tèxtils, diàmetre de les fibres i dels fils, dibuix i operacions d'acabat de les peces.

En acabar jo aquests cursos i les esmentades investigacions, el senyor Forrellad em proposà de continuar com ajudant i col·laborador seu a l'escola tèxtil, atès que el càrrec que ell llavors exercia d'Enginyer Municipal de Saba-

dell i altres activitats que havia encetat en el terreny professional l'impedié de poder continuar, amb dedicació satisfactòria, impartint les ensenyances que fins aleshores havia donat. Posteriorment, degut a l'increment i al volum que anaven prenent les seves Empreses, hagué de deixar del tot la seva activitat docent, i així fou com confià en mi la responsabilitat de donar-hi continuïtat.

Aprofitant els apunts que havia pres en el curs accelerat dedicat a la construcció matemàtica del teixit dirigit pel nostre mestre i incorporant-hi els resultats de la investigació efectuada sota la seva direcció -complementat tot això amb les experiències pròpies obtingudes en el meu treball-, vaig confeccionar, amb la supervisió i consentiment del senyor Forrellad, el llibre de text de l'assignatura, titulat "Fonaments dels Teixits", que fou editat en ciclostil.

* * *

En les línies precedents queda ressenyada, a grans trets, la meua formació tècnica i professional al costat del meu inoblidable mestre i queda explicat com és que fos jo el qui el va succeir en la tasca docent sobre matèria tèxtil que ell desenrotllà a la nostra ciutat en unes circumstàncies totalment anòmales. He d'afegir que posteriorment, al llarg de la meua vida professional dins el món de la tècnica i de la indústria fou habitual i molt profitós l'intercanvi d'opinions sobre els més diversos aspectes del món del treball amb el senyor Forrellad. Des de la seva talaia d'alts càrrecs directius era molt vast l'horitzó que abraçava, i les orientacions i aclariments que em proporcionava m'ajudaren sempre a moure'm en aquest món complex de la indústria que ell coneixia en profunditat.

Per acabar voldria dir només que, tant en les seves activitats docents que he intentat d'evocar en aquestes línies, com en tots els àmbits on es mogué en el decurs de la seva vida -que, al nostre entendre, quedà truncada en un moment de plenitud que prometia encara grans realitzacions del seu geni creador i optimista- deixà la imatge d'un home treballador, humil i clarivent, amb un do de gents captivador que, amb la seva privilegiada facultat de fe, perseverança en l'estudi, dots pedagògics i rellevant competència intel·lectual, creà una legió de tècnics que s'incorporaren al món de la indústria amb un bagatge de formació tècnica i humana molt apreciable. També amb aquesta faceta de la seva multiforme activitat contribuí, doncs, eficaçment a la millora i engrandiment de la nostra ciutat i de Catalunya.